

ABSTRAKT: VÝSLEDKY EVALUAČNÍ PŘÍPADOVÉ STUDIE

Oblast podpory OP LZZ: 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce PROJEKT: KVALIFIKACE A PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ OSOB PEČUJÍCÍCH O OSOBU BLÍZKOU

Příjemce: Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR, o. s.

Místo: celá ČR (mimo Prahu)

Výše dotace: 3 589 036,- Kč

Termín realizace: 1. 7. 2012 – 30. 6. 2014

CÍL PROJEKTU

Cílem projektu bylo rozšířit možnosti pracovního uplatnění skupiny osob pečujících o dítě se zdravotním postižením či o dospělou osobu se zdravotním postižením.

CO SE V PROJEKTU ODEHRÁLO?

Podpora byla využita na rekvalifikaci osob pečujících o osobu blízkou na obor „Asistent a pracovní poradce zdravotně postižených dětí a mládeže“, přičemž vybraným účastníkům bylo zprostředkováno zaměstnání v oblasti sociálních služeb, které bylo dotováno z projektu po dobu minimálně 6 měsíců.

Součástí kvalifikačního kurzu byly:

- vybrané teoretické poznatky z oblasti sociálního a pracovního práva vztahující se k osobám se zdravotním postižením,
- návštěvy specializovaných zařízení sociálních služeb, kde se účastníci seznámili s různými druhy postižení,
- 30 hodin povinné praxe v zařízení sociálních služeb

Náplň kurzů odpovídala potřebám osob pečujících o osobu blízkou a nabídla účastníkům poznatky, které využívají v pracovním i osobním životě. Kurz byl veden profesionálním týmem lektorů.

CO PROJEKT PŘINESL LIDEM?

Rozšíření možností pracovního uplatnění osob pečujících o osobu blízkou a prevence jejich sociálního vyloučení

Získání nové kvalifikace zvýšilo uplatnitelnost na trhu práce a bylo prostředkem, který dal osobám z cílové skupiny možnost udělat výraznou změnu ve svém životě a zapojit se do společnosti. Proč?

- ✓ Získaná kvalifikace je podmínkou pro získání pozice asistenta v sociálních službách.
- ✓ Pracovní pozice s touto kvalifikací je vykonávána na zkrácený úvazek, který je pro cílovou skupinu klíčovým předpokladem pro zapojení na pracovním trhu.
- ✓ Poskytuje uplatnění v oblasti, která je pečujícím osobám blízká a s níž mají osobní zkušenost.

Úspěšné absolvování kurzu současně zvýšilo sebevědomí účastníků a výrazně posílilo jejich psychiku.

- ✓ Vědomí toho, že jsou schopni něčeho dosáhnout, vedlo u mnoha osob k tomu, že opět začali věřit v sebe sama, ve vlastní schopnosti a získali odhodlání učinit změnu směrem k plnohodnotnému životu. Jak uvedla jedna z účastnic: „Naučilo mě to prát se se životem, naučilo mě to bojovat.“
- ✓ Účast na kurzech byla pro pečující osoby vhodnou a vítanou možností, jak změnit prostředí a „být mezi lidmi“. Byla tak naplněna potřeba sociálního kontaktu a začlenění do společnosti, která je u této cílové skupiny velmi silná.

Příkladem takového odhodlání je příběh paní Štěpánky, která pečuje o těžce mentálně postiženou dceru. Před projektem ji vozila do 30 km vzdálené speciální školy a mezitím pracovala jako dobrovolnice, aby byla mezi lidmi, jelikož sehnat zaměstnání na několik hodin denně bylo v regionu nemožné. Při rozhovoru se svěřila, že účast v projektu jí změnila život: „Donutilo mě to změnit všechno. Bydliště, práci, styl života.“ V rámci projektu získala zaměstnání, kde jí byla po skončení dotace prodloužena smlouva a zároveň si začala zvyšovat vzdělání. „Dokázala jsem si, že mám na to, abych se ještě vzdělávala, a že když člověk chce, může chodit do práce, i když má těžce postižené dítě.“ Zásadní podle paní Štěpánky bylo si uvědomit, že „**když chcete, tak všechno jde**“.

Kurz poskytl účastníkům poznatky a dovednosti, které uplatňují v pracovním i osobním životě. Získali například osobní zkušenost s různými druhy postižení při návštěvách specializovaných zařízení sociálních služeb, kdy si „vyzkoušeli na vlastní kůži, jak se cítí lidé se zrakovým nebo sluchovým postižením“.

V rámci projektu byla vytvořena pracovní místa pro 6 osob z cílové skupiny, kdy byl zaměstnavatelům poskytován příspěvek na mzdové náklady. Ve třech případech si účastníci tato místa udrželi i po skončení projektu.

Získání nových poznatků umožnilo osobám z cílové skupiny také kvalitnější péči o zdravotně postiženého člena rodiny. Jak popsal jeden z pouze tří mužů zapojených do projektu: „Člověk si rozšířil možnosti, jak s otcem komunikovat“. Získanou kvalifikaci plánuje využít pro zaměstnání v budoucnu, kdy by chtěl působit spolu se svou manželkou jako pěstoun. U některých účastníků bylo hlavní motivací vstupu do projektu právě zlepšení péče o blízké. Tak jako v případě paní Jany: „Mě spíš šlo o to, abych se mohla postarat o syna a o rodiče, jak jim mohu pomoci.“ Jinými slovy, jak vyjádřila další z účastnic, „šlo o to dozvědět se, co je nového, co je možné zařídit, **co si můžu vybojovat**“.

Osobám, které díky projektu získaly zaměstnání, práce v sociálních službách přinesla či přináší naplnění, pocit užitečnosti a prostor pro seberealizaci. Někteří si dle vlastních slov „chodí do práce odpočinout“, zaměstnání je nabíjí energií.

Jedno z možných pracovních uplatnění se získanou kvalifikací je práce asistenta zdravotně postižených dětí ve speciálních školách.

PŘEKÁŽKY

- ❖ Snížení zájmu účastníků o zprostředkování zaměstnání v průběhu projektu - důvodem byla nejčastěji obava z velké změny v organizaci života či uvědomění si finanční nevýhodnosti zaměstnání při porovnání výše platu v rámci zkráceného úvazku a příspěvku na péči o zdravotně postiženého člena rodiny. V případě nástupu do zaměstnání je z příspěvku na péči hrazena sociální služba, která zajistí potřebnou péči, avšak mnohdy výše příspěvku na úhradu této péče po dobu zaměstnání ani nestačí, navíc péče zajišťovaná sociálními pracovníky se domácí péčí dle účastníků nevyrovná. Hlavní motivací k hledání zaměstnání je tak u pečujících osob spíše než ekonomická výhodnost potřeba sociálního kontaktu a pocit seberealizace a užitečnosti pro společnost.
- ❖ Velká vzdálenost bydliště účastníků od zařízení (poboček příjemce), kde jim byla dle původního záměru nabízena pracovní místa - bylo nutné kontaktovat další zaměstnavatele
- ❖ Nízký zájem zaměstnavatelů o zaměstnance na dotované pracovní místo – požadované podmínky pracovního poměru znamenaly v mnoha případech nepřekonatelnou bariéru, neboť se neshodovaly s vnitřními standardy fungování dané organizace, resp. znamenaly příliš velkou administrativní zátěž
- ❖ Nastavení výzvy OP LZZ - podmínka vytvoření nového pracovního místa výrazně zužovala možnosti a zvyšovala administrativní zátěž při zprostředkování zaměstnání účastníkům projektu

SHRnutí PŘÍNOSŮ PROJEKTU

Naplnění účelnosti a užitečnosti projektu	
Dopad na zaměstnanost účastníků	Spíše nízký V rámci projektu byla přímo zřízena pracovní místa pro osoby z cílové skupiny, ale jen malou část účastníků (6 ze 40 podpořených osob).
Dopad na kvalifikační úroveň účastníků (vzdělání)	Vysoký Účastníci získali novou kvalifikaci, která rozšiřuje možnosti jejich uplatnění na trhu práce.
Dopad na zaměstnatelnost účastníků jiné než kvalifikační	Spíše vysoký Získání kvalifikace na práci asistenta v sociálních službách. Účastníci se lépe orientují na pracovním trhu a bylo zvýšeno jejich sebevědomí a motivace uplatnit se na trhu práce.
Dopad na ekonomickou situaci účastníků	Nízký U osob zaměstnaných v rámci projektu došlo k přechodnému zvýšení příjmů, u této CS však se získáním zaměstnání obvykle nedochází k razantnímu zlepšení ekonomické situace.
Dopad na sociální statut účastníků	Vysoký Projekt přispěl k obnovení či posílení sociálních kontaktů účastníků a k jejich začlenění do společnosti.
Dopad na rovné příležitosti	Spíše nízký Zvýšení možnosti pracovního uplatnění žen, jež jsou nejčastěji osobou pečující o osobu blízkou. Řešení problémů v oblasti rovných příležitostí nebylo cílem projektu.
Dopad na další klíčové aktéry	Spíše nízký Navázání spolupráce s klíčovými aktéry po dobu trvání projektu.
Vyřešení problémů/potřeb cílové skupiny	Problémy a potřeby cílové skupiny byly z větší části vyřešeny (s ohledem k zaměření projektu).
Vnímání užitečnosti projektu ze strany cílových skupin a klíčových aktérů	
Užitečnost projektu ze strany cílových skupin	Z větší části užitečný Většina výstupů projektu vnímána jako užitečná a pozitivní z hlediska osobní situace účastníka.
Užitečnost projektu ze strany dalších klíčových aktérů	Z větší části užitečný Většina výstupů projektu vnímána jako užitečná a pozitivní z hlediska osobní situace klíčových aktérů.
Účinnost a hospodárnost projektu	
Naplnění účinnosti	Spíše vysoké Úpravou zapojení a využití projektových vstupů by bylo možné dosáhnout dílčích zlepšení a vyššího přínosu pro cílovou skupinu.
Naplnění hospodárnosti	Spíše vysoké Některé ze vstupů nebyly zcela nezbytné pro dosažení cílů, ale přispívaly k jejich plnění a celkovému účelu projektu.
Udržitelnost projektu	
Udržitelnost projektu	Vysoká Dosažené výsledky byly udrženy.
Identifikace nejlepší, dobré a neosvědčené praxe	
Spíše dobrá praxe Celkové zhodnocení projektu evaluátorem na základě multikriteriální analýzy, která vychází z provedených šetření a zjištění v průběhu zpracování případové studie.	